

Tema	Akcenti/naglasci	Trajante	45 minute
Tip	Plan Lekcije		
CEFR Nivo	--		

CILJEVI/SVRHA

- Razvijanje međusobnog uvažavanja i poštovanja različitosti u izražajnim sposobnostima.
- Upoznavanje učenika sa vrijednostima jezičkog standarda i jezičkim zakonitostima.
- Razvijanje sposobnosti za pravilan govor.
- Uočavanje prisutne diskriminacije u govoru, na osnovu akcenata.

KORIŠTENI MATERIJALI

- Tekstovi
- Audio zapis ([CIRCE Bosnian Accented Speech Stimuli Corpus](#))

STRUKTURA ČASA

1. Uvodni dio:

Profesorica pušta pušta audio zapis a učenici dok slušaju popunjavaju upitnik navodeći svoje mišljenje o govornicima:

Brojem od 1 do 5 ocijeni svakog govornika:

Govornik	Poručje iz kojeg dolazi	Lahkoća razumijevanja (1 = lako, 5 = teško)	Riječi ili glasovi koji su drugačije izgovoreni	Moje mišljenje o govorniku
Govornik 1				
Govornik 2				
Govornik 3				
Govornik 4				
Govornik 5				
Govornik 6				

Kratko se osvrnuti na razlike među govornicima – šta to njih čini drugačijim iako je saržaj teksta isti (treći zadatak). Profesorica navodi da je razlika u naglašavanju ili akcentiranju i time uvodi anstavnu jedinicu.

2. Glavni dio:

Definisanje akcenta

Profesorica izgovara riječ gore (gore – kratkouzlazni akcenat, gore-kratkosilazni).

U ovom slučaju, način izgovaranja mijenja značenje riječi.

Upućivanje učenika u rad – isticanje jednog sloga u riječi ječinom i visinom glasa naziva se akcent ili naglasak. To naglašavanje riječi ima tri svoja elementa: jačinu, visinu i trajanje.

- Intonacija (naglašeni ili nenaglašeni izgovor, jačina) (kretanje tona, visina-ulazna i silazna), trajanje (duljina izgovora-dug ili kratak).
- Naglašeni slogovi mogu biti kratki i dugi.

Npr. U sljedećim riječima su dugi: sunce, grana, peta, strana, grad

Npr. Kratki akcenti su u riječima: srce, krava, selo, polje, brat, lav, rosa

- Objašnjenje akcenta u bosanskom jeziku.
- Imamo četiri akcenta.

Kratkosilazni

Kratkouzlazni

Dugosilazni

Dugouzlazni

- Obilježavanje akcenta (znak) i primjer.

kratkosilazni akcent, koji se obilježava znakom ˘ (*vătra*).

kratkouzlazni akcent, koji se obilježava znakom ` (*pòtok*).

dugosilazni akcent, koji se obilježava znakom ^ (*môre*).

dugouzlazni akcent, koji se obilježava znakom ´ (*tráva*).

Grupni rad

Grupni zadatak-razvrstavanje riječi prema vrsti akcenta.

Svaka grupa ima sl. riječi pred sobom: pitati, slagati, zehra, mladež, sin, sura, pala, sala, mile, grad, luk, kupiti, noći, krvava, zove, pozdrav, kuće, lala, para.

- Prezentovanje zadataka- svaka grupa prezentuje po jedan akcenat i riječi koje su označili tim akcentom.
- Razgovor o razlikama u akcentuaciji pojedinih riječi i zbog čega se to dešava (lokalitetima uvjetovano, ali književni neprihvatljivo), da li se zbog toga učenici trebaju diskriminirati, jer dolaze iz sredine u kojoj se neki slogovi izgovaraju drugačije od norme.
- Iznošenje učeničkih stavova.
- Kako pravilno akcentovati riječi (oslanjanje na ekavski izgovor i povezivanje - ako je na ekavici e dugo, onda je to dugi akcenat).
- Pravila akcentiranja riječi (jednosložne, višesložne riječi, unutarnji slogovi kod višesložnih riječi-samo uzlazni akcenat).

Akcentovanje poezije – EMINA, A. Šantić – primjer pravilne akcentuacije

EMÍNA

*Sìnōč, kad se vrátih iz tòpla hamáma,
próđoh pokraj báště stârōga imáma;
Kad tãmo u bášti, u hládu jasmína,
S ibríkom u rúci stājāše Emína.*

*Ja, kákva je pústa! Tako mi imána,
Stíd jě nè bi bílo da je kod Súltána!
Pa još kadā šécē i plēcíma krécē,
Ni hòdžín mi zápis višě pòmoć nēce!*

*Jā jōj nàzvah sèlām. Al mōga mi dína,
Nè šće ni da čŭjě lījepā Emína;
No u srěbrn ibrík zàhvatila vòdē,
Pa po bášti đŭle zalívati òde.*

*S gránā vjètar dŭhnu, pa niz plēcì pŭstē
Ràsplete jōj onē pletènice gŭstē:
Zamirìsa kòsa ko zŭmbuli plávi;
A mēni se krēnu burùret u glávi!*

Čitanje pjesme uz pravilnu akcentuaciju,
kako bi učenici usvojili pravila.
Razgovor o postojanju drugačijeg
naglasaka.

Diskriminacija akcenata

- Diskriminacija tih naglasaka.
- Ljudi određenih područja, imaju specifičan, drugačiji govor.
- Primjećujemo da to nije standardni književni jezik.
- Vraćanje na audio zapise i analiza zadatka koji su učenici imali na početku.
- Možemo li otprilike odrediti odakle koji govornik dolazi-koje su sličnosti i razlike između učeničkog naglasaka i naglasaka u audio zapisu.
- Učenici iznose svoje mišljenje o razumljivosti zapisa i svoj opći dojam o govornicima. Da li je riječ o diskriminaciji ovih naglasaka, ako uzmemo u obzir da to nije književni naglasak?
- Učenici stižu uvid u diskriminaciju govora određenih lokaliteta-područja, jer su akcenti lokalno uvjetovani, ljudi određenih područja imaju urođen naglasak, svojstven samo njima i jako teško im je pričati književnim jezikom.
- Uočavanje nepravilnog izgovora kod učenika-trebaju li zbog toga biti diskriminirani?
- Diskriminacija između književnog i urođenog- akcentat je važan za pravilan govor, ali ne treba biti diskriminacije zbog toga, jer ljudi koji žive u sredinama u kojima se drugačije akcentuju riječi, ne trebaju biti diskriminirani jer upijaju iz iste te sredine, ali se mogu i trebaju truditi da njihov govor bude što prihvatljiviji normama.

3. Završni dio:

Ponavljanje naučenog.

Domaća zadaća- akcentovati riječi luk, pas, grad, kosa, petak, blago, uočiti razlike u izgovoru, varijante izgovora, razmisliti zbog čega se to dešava.

OČEKIVANI ISHODI

- Povećana svjesnost o diskriminaciji naglasaka, uočavajući različite naglaske.
- Učenici će definisati ključne pojmove – naučiti akcente.
- Učenici će se upoznati sa nekoliko različitih akcenata.
- Učenici će razmišljati o svojim iskustvima sa akcentima.

PROCJENA/REFLEKSIJA

Govori:

- Učenik aktivno učestvuje u diskusijama.

Čitanje:

- Učenik demonstrira razumijevanje pročitane materijala odgovarajući na pitanja.

Pisanje:

- Učenik razumije akcentovanje riječi.

Saradničke vještine:

- Učenik radi efikasno u grupi (doprinosi grupnom projektu).